

Universiteit
Leiden
The Netherlands

De oorlog van morgen: Nederlandse beeldvorming van een volgende oorlog, 1918-1940

Linmans, W.F.J.

Citation

Linmans, W. F. J. (2021, May 20). *De oorlog van morgen: Nederlandse beeldvorming van een volgende oorlog, 1918-1940*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3178042>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3178042>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <https://hdl.handle.net/1887/3178042> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Linmans, W.F.J.

Title: De oorlog van morgen: Nederlandse beeldvorming van een volgende oorlog, 1918-1940

Issue Date: 2021-05-20

DE OORLOG VAN MORGEN

DE OORLOG VAN MORGEN

*Nederlandse beeldvorming van
een volgende oorlog, 1918-1940*

Proefschrift

ter verkrijging van
de graad van doctor aan de Universiteit Leiden,
op gezag van rector magnificus prof. dr. ir. H. Bijl,
volgens besluit van het college voor promoties
te verdedigen op donderdag 20 mei 2021
klokke 11.15 uur

door

Wouter Franciscus Johannes Linmans

Promotores: Prof. dr. Henk te Velde
Prof. dr. Ben Schoenmaker

Copromotor: Dr. Dennis Bos

Promotiecommissie:

Dr. Bart van der Boom

Prof. dr. Maria Grever (Erasmus Universiteit Rotterdam)

Prof. dr. Wim Klinkert (Universiteit van Amsterdam)

Prof. dr. Herman Paul

Prof. dr. Frank van Vree (Universiteit van Amsterdam/NIOD)

Deze uitgave kwam tot stand met steun van de M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting, de J.E. Jurriaanse Stichting, de Stichting Professor van Winter Fonds en de Stichting dr. Hendrik Muller's Vaderlandsch Fonds.

© 2021 Wouter Linmans

Omslagontwerp Suzan Beijer

Illustratie omslag Peter Alma (1886-1969), Oorlog, 1937, c/o Pictoright Amsterdam 2021. Collectie Amsterdam Museum, inv.nr. SA 39089

Foto auteur Robin Kennedy van Dam

Lithografie afbeeldingen BFC, Bert van der Horst, Amersfoort

Zetwerk Elgraphic

www.uitgeverijprometheus.nl

Van dit proefschrift is ook een handelseditie verschenen bij Uitgeverij Prometheus te Amsterdam onder ISBN 978 90 446 4787 7

Voor de vrouw in het kantoor hiernaast

Inhoud

Inleiding	11
Historiografie	14
Beeldvorming	17
Bronnen	20
Opbouw	23
1 Rupsbanden en pantserplaten	25
De 'loopgraven-auto'	26
De toekomst van de tank	31
Een tank in de Hollandse polder	34
De wapenen der barbaren	41
Tanks in Abessinië en Spanje	46
Nieuwe aanwinsten voor het leger	48
2 Het gevaar uit de lucht	54
Bron van angst en fascinatie	57
Het zwaard van Damocles	64
De Spaanse Burgeroorlog	71
Luchtbescherming	77
3 De giftige oorlog	86
De discussie komt op gang	87
Het dierentuindebat	91
Een weerlegging van de ontwapeningspropaganda	94
Giftige gassen in Duitsland en Abessinië	99
Het gasmasker	106
Kansrekening	112

4 De dodende straal	115
Een nieuw fenomeen	116
De voorstelbaarheid van dodende straling	124
Dodende stralen in de populaire cultuur	130
De atoombom	138
5 Romantiek en realiteit	143
Een ooggetuigenverslag van de oorlog	145
De moraal van het verhaal	153
Oorlog op het witte doek	159
Een waarschuwing van het westelijk front	166
6 De vredesbeweging	175
In opperste staat van paraatheid	179
Film en literatuur als retorische wapens	183
De oorlog tentoongesteld	192
Oorlogsgewonden	196
Prikkeldraad	201
7 Het vaderland verdedigd	212
De rechtvaardige oorlog	215
In een stormhoek van Europa	218
Het rode gevaar	222
Heldendom en offervaardigheid	227
Oorlog in abstractie	231
‘Onneembaar, als de Hollanders dat willen’	235
De landsverdediging voor het voetlicht	240
8 Mobilisatie	248
De nieuwe wereldoorlog	251
De oorlog in de lucht	257
De oorlog op het land	264
De grenswacht	270
Gasmaskers	274
Neutraliteitsverwachtingen	280

g De Meidagen	294
Geruchten	295
Rotterdam	297
Capitulatie	299
Besluit	305
Feit en fictie	307
Zuilen en zienswijzen	311
Naar een nieuwe oorlog	315
Woord van dank	319
Noten	321
Bibliografie	371
Illustratieverantwoording	387
Personen- en beknopt zakenregister	391
Over de auteur	397
Summary	399

